

4759

ՇԱՎԱՌՈՂ
ՅԱՆՔԻ-ՀԱՄԱՐ

ԲՃ. Ի. Ա. ՈՂՇԱՆՍԿԻՑ

ՈՆՈՐԵԱ
ՍՈՒՍԱՆԱԿ

ՅԵՎ
ԳԱՅՔԱՐԸ
ՆՐԱ ԴԵՍ

616.9

0-29

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջարան	3
Ինչ է սուսանակը և ինչից է նա առաջանում	11
Հիվանդության ընթացքը	15
ա) Սուսանակի ընթացքը աղամարդկանց մոտ	16
բ) Սուսանակի ընթացքը կանանց մոտ	21
գ) Սուսանակի ընթացքը յերեխաների մոտ	23
Ինչպես պահպանվել սուսանակից	24
Սուսանակի բուժումը	26
Բուժելի՞ յե արդյոք սուսանակը	29
Հուշագիր՝ սուսանակով հիվանդի համար	31

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Կապիտալիստական իրավակարգում անխուսափելիորեն ստեղծվում են աշխատավորական զանգվածներ, վորոնք նպաստում են հիվանդության ու մահացության աճմանն ընդհանրապես և վեներական ախտերի աճմանը մասնավորապես: Այս բացատրվում է նրանով, վոր կապիտալիզմը հիմնված է մասնավոր սեփականության և աշխատավորների շահագործման վրա:

Նույնիսկ այն ժամանակ, յերբ արտասահմանում բանվորն աշխատանք ունի, նա կարող է այնքան վաստակել, վորպեսզի կարողանա մեծ դժվարություններ չգլուխը պահել: Ամուսնությունը — դա մի շոպյություն է, վորն այնքան ել հեշտությունը չի կարող թույլ տալ իրեն բանվորը:

Դրա համար ե, վոր կապիտալիստական յերկրներում, սեռական ցանկությանը բա-
վարարութուն տալու համար, մարդիկ փո-
ղով գնում են կնոջ մարմինը, այսինքն ոգտ-
վում են պոռնկությունից, վորի հետևանքը,
վորպես կանոն, վեներական ախտով վարա-
կումն է: Աշխատանքի անտանելի պայման-
ներն են, վոր բանվորին մղում են ոգտվել
պոռնկությունից և անձնատուր լինել հարբե-
ցողության:

Գործազրկությունը, վոր կապիտալիստա-
կան յերկրներում մնայուն բնույթ ե կրում,
առանձնապես տարածված ե կանանց միջև
ու անտեսական ծանր պայմաններ ե ստեղ-
ծում նրանց համար: Այդ պայմանները
մղում են նրանց զնալու պոռնկության
ուղիով: Հետևաբար պոռնկությունն այդ յեր-
կրներում գոյություն ունեցող իրավակարգի
բնական և անհրաժեշտ հետևանքն ե:

Պոռնկությունը հանդիսանում ե վեներ-
ական ախտերի գլխավոր հիմքն ու տարա-
ծողը:

Կապիտալիստական յերկրների գյուղե-
րում գյուղացիությունն անընդհատ աղքա-
տանում ե: Գյուղացիության մի մասը բռ-
նում ե բատրակության ուղին, իսկ մյուս

հոծ մասը՝ գնում ե քաղաք կողմնակի վաս-
տակ ճարելու համար: Այստեղ նրանք վա-
րակվում են պոռնիկ կանանցից և վերա-
դառնալիս՝ վեներական ախտերը տանում են
իրենց տունը, իրենց գյուղը:

Այսպիսով, կապիտալիստական պետու-
թյան մեջ գոյություն ունեն այն բոլոր պայ-
մանները, վորոնք անհրաժեշտ են վեներա-
կան ախտերի անընդհատ աճման համար:
Վոր այդ իրոք այդպես ե, ցույց են տալիս
որինակ, հետևյալ թվերը: Փրանսիայում, 1931
թվին, ամբողջ բնակչության $\frac{1}{10}$ մասը սի-
ֆիլիսով եր բռնված: Փոքրիկ Բելգիայում,
վորը մեր յերկրամասից փոքր տարածու-
թյուն ունի, կան 400 հազար սիֆիլիսիկ:

Վեներական ախտերն առանձնապես ուժեղ
կերպով տարածված են զաղութային յեր-
կրներում, ուր կապիտալիզմի հարստահա-
րությունն աննախընթաց չափերի յե հասել
ներկայումս:

Ավելի լավ չեր դրությունը ցարական
Ռուսաստանում. յեթե 1902 թ. Ռուսաս-
տանի քաղաքներում 10 հազար բնակչու-
թյան միջից 294 հոգին հիվանդ եյին վե-
ներական ախտերով, ապա 1911 թվին
բնակչության նույն քանակից արդեն հիվանդ

եյին 371 հոգի: 1914 թվի համաշխարհային պատերազմի հետևանքով վեներական հիվանդությունների թիվն ելավելի շատացավ և խորհրդային յերկիրը մեծ թվով հիվանդություններ ստացավ ցարական Ռուսաստանից իբր ժառանգություն:

Միանգամայն այլ ե դրությունը ԽՍՀՄ-ում: Խորհրդային Միությունը կառուցում է սոցիալիստական պետություն և վերացնում է կապիտալիզմի մնացորդները: Վերացված են սոցիալական այն բոլոր արմատները, վորոնք սնունդ էյին մատակարարում պոռնկությանը և վեներական ախտերին: Թեև վեներական հիվանդությունները դեռ չեն վերացված, բայց տարեցտարի նրանց թիվը քանի զնում պակասում է: Գիտության վաստակավոր գործիչ պրոֆեսոր Բրոնները հետևյալ թվական տվյալներն է տալիս. 1928 թվին Մոսկվայի մարզում յերևան է բերված սիֆիլիսի 6743 դեպք, իսկ 1931 թ. — 3,507 դեպք, այսինքն յերկու անգամ պակաս, չնայած վոր այդ ժամանակաշրջանում բնակչության թիվն զգալի չափով ավելացել էր: Պարզապես տեսնում ենք, վոր վեներական հիվանդություններն ամենուրեք պակասել են. նույնը պետք է ասել նաև ազ-

գային մարզերի մասին, ուր առանձնապե ծաղկած էյին վեներական ախտերը ցարական իշխանության որով:

ՌՍՖՅՀ-ում 1913 թվին բնակչության 10,000 հոգուց սուսանակով հիվանդ էյին 45-ը, իսկ 1932 թվին այդ թիվն իջավ մինչև 16,7-ի. 1913 թվին 10.000 հոգուց սիֆիլիսով հիվանդ էյին 79,2-ը, իսկ 1932 թվին — 13,1-ը: Նույնպիսի վայրիջում նշվում է, որինակ, Դոնի Ռոստովում. 1910 — 14 թվականներին 10.000 հոգուց սիֆիլիսով հիվանդ էյին 324,5-ը, 1930 — 32 թ.թ. — 40,2-ը. սուսանակով՝ 260,4 հոգի 1910 — 14 թ.թ. և 79,1-ը — 1930 — 32 թ.թ.

Խորհրդային Միության ձեռք բերած հաջողությունները բացատրվում են նրանով, վոր այստեղ աշխատանքը «պատվի գործ է, փառքի գործ է, արիւության և հերոսության գործ է». նրանով, վոր այստեղ գործազրկությունը վերացել է, և աշխատավորների նյութական ու կուլտուրական մակարդակն աճում է անփոփոխ կերպով. նրանով, վոր պոռնկությունը հիմնականում վերացել է, վորովհետև կինն ազատագրված է և աշխատավորների բնտանիքի իրավահավասար անդամն է դարձել. նրանով, վոր Խորհրդային

Միության մեջ, ուր անդասակարգ հասարակությունն է կառուցվում, կան այն բոլոր անհրաժեշտ պայմանները, վորոնց շնորհիվ արդեն հնարավոր է վեներական ախտերի, վորպես մասսայական յերևույթի, վերացման հարցադրումը:

Վեներական ախտերի նվազման դործում փոքր դեր չեն խաղում նաև այն միջոցառումները, վորոնք իրականացվել և իրականացվում են խորհրդային առողջապահության օրգանների ձեռքերով՝ այս հիվանդությունների դեմ մղված պայքարում:

Զափաղանցություն չի լինի, յեթե ասենք, վոր մինչև Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը Ռուսաստանում վեներական ախտերի դեմ պայքար չի տարվել:

Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից հետո հսկայական աշխատանք է ծավալված վեներական ախտերի դեմ մղվող պայքարի ճակատամասում:

Վեներաբ անականդիսպանսյորները թիվն առաջին հնգամյակում 183-ից հասավ 287-ի, այսինքն բարձրացավ 60 %-ով. գյուղական վեներաբանական պունկտերի ու ջոկատների թիվը — 287-ից մինչև 597-ը, այսինքն 108 %: Վեներական դիսպանսյորներում վոչ միայն

հիվանդներն են բուժվում, այլև հետադուժվում են նրանց ընտանիքները, հայտաբերվում են վարակման աղբյուրները, վորպեսզի վոմանք վարակվելուց ապահովված լինեն, մյուսներն էլ բժշկվելու ներգրավվեն: Հակավեներակսն հիմնարկները տանում են նաև սանիտարա - լուսավորական աշխատանք. նրանք իրենց աշխատանքում հիմնվում են աշխատավորների աղտիվության վրա: Այս գործում ողնության է գալիս նաև մեր որենսդրությունը, վորը պատժում է նրանց, ովքեր գիտենալով իրենց հիվանդ լինելը, վեներական ախտով են վարակում նաև ուրիշներին:

Վեներական հիվանդությունները պարզապես սլակասում են, բայց տսկավին չեն անհայտացել, հետևաբար նրանց դեմ պայքարը պետք է դեռ ուժեղորեն շարունակել:

Այս գրքույկում մենք կամենում ենք կանգ առնել վեներական ախտերից մեկի՝ դոնորեայի կամ սուսանակի վրա, վորն ամենատարածված հիվանդությունն է: Կամենում ենք պատմել՝ ինչպես է տարածվում այս հիվանդությունը, ինչ վնաս է հասցնում նա թե իրեն՝ հիվանդին և թե աշխատավորների կոլեկտիվին: 2^ե վոր շատերը

նրա համար են հիվանդանում, վոր չգիտեն
նրանից պահպանվելու յեղանակը:

Իսկ նրանից պահպանվելու յեղանակն
լմանալու համար, հարկավոր է ծանոթ լի-
նել, թե ի՞նչ հիվանդությունն է դա, ի՞նչպե՞ս
է առաջանում և ի՞նչ պետք է անել՝ նրա-
նով չվարակվելու համար:

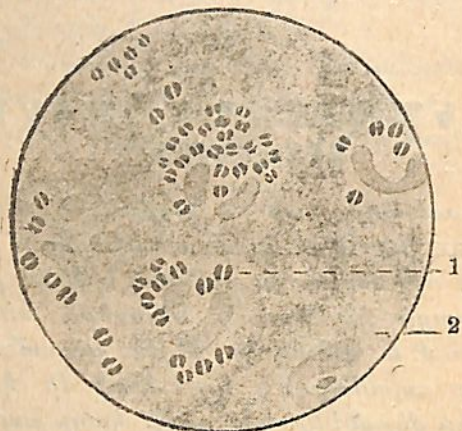
Վեներական ախտերը կվերանան միայն
այն ժամանակ, յերբ այդ գործին լայն չափե-
րով կմասնակցեն իրենք աշխատավորները:

ԻՆՉ Ե ՍՈՒՍԱՆԱԿԸ ՅԵՎ ԻՆՉԻՑ Ե ՆԱ ԱՌԱՋԱՆՈՒՄ

Սուսանակը կամ գոնորեան վարակիչ
հիվանդությունն է. նրան առաջացնում է մի
հատուկ միկրոբ, վորը գտնված է 1879 թվին
գերմանացի գիտնական Նեյսսերի ձեռքով
և կոչվում է գոնոկոկ: Յեթե սուսանակով
հիվանդ տղամարդու կամ կնոջ մի կաթիլ
թարախը վերցնենք, քսենք մի կտոր ապակու-
յեբեսին, համապատասխան յեղանակով ներ-
կենք այն և ապա մանրադիտակով (միկրոս-
կոպ) գիտենք, կտեսնենք, վոր այդպիսի
հիվանդի թարախը, մանավանդ հիվանդու-
թյան սկզբում, իր մեջ բազմաթիվ միկրոբ-
ներ է պարունակում, վորոնք բալկայի կամ
սուրճի հատիկների ձև ունենա: Այս միկրոբ-
ները գետեղված են զուլգ-վուլգ ու իրենց գո-

գավոր յերեմներով իրար են նայում: Ահա այս գույգուլդ միկրոբներն են, վոր կոչվում են գոնոկոկ:

Մարդիկ սուսանակով հիվանդանում են այն ժամանակ, յերբ գոնոկոկներն ընկնեն

1. Սուսանակ առաջացող գոնոկոկներ. 2. Թարախոտ բջիջներ (Թարախի մասնիկներ):

լորձաթաղանթի և ամենից հաճախ՝ միզանցքի լորձաթաղանթի վրա: Առանց գոնոկոկի սուսանակ չի լինում: Մարդիկ ամենից հաճախ սուսանակով վարակվում են սեռական հարաբերության միջո-

ցով, այսինքն այն ժամանակ, յերբ գոնոկոկ պարունակող թարախը, հիվանդ կնոջ սեռական որդաններից, տղամարդու միզանցքն և անցնում կամ, ընդհակառակը, հիվանդ տղամարդու միզանցքից — կնոջ սեռական որդանները: Սուսանակը կարող է հիվանդից առողջին փոխադրվել նաև արտասեռական ճանապարհով. այդ պատահում է այն ժամանակ, յերբ գոնոկոկ պարունակող թարախը փոխադրվի սեռական անդամները մի վորևե առարկայի միջոցով, որինակ թարախով կեղտոտված սպունգի, ձերմակեղենի և այլնի միջոցով:

Արտասեռական սուսանակով վարակվելու դեպքեր ամենից շատ պատահում են փոքր աղջիկների մոտ. որինակ, յերբ սուսանակով հիվանդ մայրերն իրենց հետ միասին մի անկողին են պառկեցնում նրանց. նույնը պատահում է նաև միլենույն սպունգը, յերեսուրբիչը և այլն գործածելուց, վորովհետև այդպիսով գոնոկոկները հիվանդից փոխադրվում են առողջ աղջիկների սեռական անդամները: Հիվանդության փոխանցումը հնարավոր է նաև այն ժամանակ, յերբ սուսանակով հիվանդ կնոջ կամ մարդու ձեռքերը զիպչեն իրենց սեռական անդամներին

և, առանց նախապես ձեռքերը սապոնով լավ լվանալու, նույն ձեռքերով դիպչեն առողջ աղջկա կամ կնոջ սեռական անդամներին: Այս դեպքում ձեռքերին կպած գոնոկոկները փոխանցվում են սեռական որգաններին: Գոնոկոկներին՝ ձեռքի միջոցով փոխանցումը պատահում է նաև այն դեպքում, յերբ սուսանակով հիվանդը ձեռքերով դիպչում է իր սեռական որգաններին և ապա նույն ձեռքերն, առանց նրանք նախապես չավ լվանալու, աչքերին ե տանում: Երբ յալիսով մատներին կպած Թարախը, վորն իր մեջ գոնոկոկներ ե պարունակում, աչքերի լորձաթաթղանթին ե անցնում: Դրա հետևանքով առաջանում ե աչքերի մի շարք ծանր սուսանակային հիվանդություն (բլենորհեա), վորը հաճախ կուրությամբ ե վերջանում:

Աչքերի ծանր սուսանակային հիվանդություն հաճախ են ունենում նորածինները: Այդ լինում ե այն ժամանակ, յերբ գոնոկոկ պարունակող Թարախն ընկնում ե յերեխայի աչքերն այն պահին, յերբ նա անցնում ե սուսանակով հիվանդ իր մոր սեռական ուղիներից: Վարակման այս տեսակը ներկայումս շատ քիչ ե պատահում և միայն այն դեպ-

քերում, յեթե ծննդաբերության միջոցին համապատասխան կանխաբուժական միջոցառումը (նորածին յերեխայի աչքերը վարակազերծող դեղեր ներարկել) չի կիրառված: Իսկ այսպես ե լինում հաճախ այն դեպքերում, յերբ ծննդաբերական ոգնություն հասցնողը վոչ Թե մասնագետ բժշկական պերսոնալն ե, այլ տղետ տատները:

ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑԲԸ

Սուսանակն ընթանում ե միատեսակ ինչպես սեռական, այնպես ել արտասեռական վարակումների դեպքում: Հետևաբար սուսանակի ընթացքը կախում չունի վարակվելու յեղանակից, այլ կախված ե այն բանից, Թե հիվանդացած մարդու որդանիգը վոնրչափ արդյոք կարող ե պայքարել իր մեջ մտած գոնոկոկի հետ, և Թե վոնրչափ ժամանակին ե սկսել հիվանդն իր բժշկությունը, արդյոք կանոնավոն կերպով ե բժշկվում նա և ճշտվ ե կատարում բժշկի խորհուրդները:

Դրա համար ե, վոր սուսանակը յերբեմն Թեթև ե անցնում, յերբեմն ել հենց սկզբից ծանր ընույթ ե ունենում: Կան դեպքեր,

յերբ սուսանակն ընթանում ե առանց բարդությունների, կան և այնպիսի դեպքեր, յերբ նա առաջացնում ե այս ու այն՝ հաճախ շատ ծանր՝ բարդությունները: Յերբեմն սուսանակն անցնում ե համեմատաբար կարճ ժամանակում, առանց վորեն հետք թողնելու. յերբեմն ել տևական բնույթ ե գրում կամ, ինչպես ասում են, խրոնիկական ձև ե ընդունում:

Սուսանակի բնթացքը տրամադրվում Ե: Տղամարդկանց մոտ սուսանակով հիվանդացման առաջին նշանները մեծ մասամբ յերևան են գալիս հիվանդ կնոջ հետ հարաբերություն ունենալու 3 — 7-րդ որը և հազվագյուտ դեպքերում միայն ավելի յերկար ժամանակ անցնելուց հետո: Նախ և առաջ հիվանդը թեթև քոր ե զգում միզանցքում: Համեմատաբար շուտով այդ քորը փոխվում ե այրոցի կամ ծակոցի, վոր զգացվում ե միզելու ժամանակ: Միզանցքի արտաքին անցքի յեղրերն այրում, թեթևակի ուռչում և կարմրում են. միզանցքի արտաքին անցքից սկսում ե արտադատվել նախ պղտոր, իսկ մի յերկու որից՝ դեղնադուրս մի հեղուկ, յերբեմն ել կանաչավուն թարախ:

Ավելի ծանր դեպքերում, վորոնք բարեբախտաբար շատ քիչ են, այդ թեթև ուռցքը և կարմրությունը չեն սահմանափակվում միայն միզանցքի արտաքին անցքի շրջանով, այլ տարածվում են ամբողջ սեռական անդամի վրա: Միզանցքից դուրս ծորոց արտադատումները լինում են արյունախառն. առաջանում ե վարոցի (առնանդամի) սառտիկ, չափազանց ցավոտ լարվածություն (կանգնում): Մյուս կողմից, լինում են դեպքեր, յերբ առաջին որերում միզանցքից արտադատված պղտոր հեղուկը թարախի չի փոխվում, այլ մնում ե պղտոր, լորձային-թարախային. այդ արտադատումների քանակը չի ավելանում, այլ քիչ ժամանակից արտադատումը նույնիսկ դադարում ե, և միայն միզանցքը սեղմելիս՝ կարելի յե դուրս մղել այդ հեղուկի կաթիլը: Նման դեպքերում, միզելիս, այրոցի կամ ծակոցի զգացումն ել նույնպես կարող ե թույլ արտահայտված լինել կամ նույնիսկ իսպառ չլինել. բայց յեթե բժշկությունը տարվում ե անկանոն կերպով կամ հիվանդն իսպառ չի բժշկվում, ապա սուսանակի այսպիսի թեթև թվացող ընթացքն ել կարող ե սրվել, կարող են յերևալ վարոցի և այլն:

800
06112

նախառն թարախոտ արտազատումներ. մի-
գեղիս՝ այրոցի և ծակոցի զգացումները կա-
րող են ավելանալ. ցափն ել կարող է զգա-
լապես սաստկանալ:

Արտազատումների, ինչպես և այրոցի
զգացման անհայտացումը վոչ մի դեպքում
չի կարող առողջացման նշան համարվել, վո-
րովհետև գոնոկոկները կարող են դեռ մնա-
ցած լինել միզանցքում, հետևաբար և նը-
մանորինակ հիվանդը՝ յուրաքանչյուր ան-
գամ հարաբերություն ունենալիս՝ կվարակի
կնոջը. բացի դրանից, ինքն ել կարզ է հի-
վանդանալ այն բոլոր ծանր բարդություն-
ներով, վորոնք առաջանում են սուսանակից:
Իսկ այսպիսի բարդությունները ձգձգում
են հիվանդության ընթացքը, առաջացնում
են խրոնիկական սուսանակ, և այնուհետև
այսպիսի հիվանդը մշտական տարածողն է
հանդիսանում այս հիվանդության, վարակե-
լով այն կանանց, վորոնց հետ նա սեռական
հարաբերություն է ունենում:

Սուսանակով հիվանդների մոտ բարդու-
թյուններ առաջ են գալիս հատկապես այն
ժամանակ, յերբ հիվանդը կամ իսպառ չի
բժշկվում, կամ բժշկվում է անկանոն կերպով
և կամ չի կատարում բժշկի մատնանշած

անհրաժեշտ կանոններն, այսինքն՝ խմում է
վոգելից խմիչքներ, սեռական հարաբերու-
թյուններ է ունենում, շեշտակի շարժումներ
է անում և այլն. իսկ այս ամենը նպաս-
տում է բորբոքման հետագա ծավալմանը,
գոնոկոկների սեռական գեղձերի կամ արյան
մեջ թափանցմանը և նրանց հետագա ծա-
վալմանը:

Սրա հետևանքն այն է լինում, վոր մի-
զապարկի վիզը բորբոքվում է, հիվանդը կա-
րիք է զգում հաճախակի միզելու, վոր կա-
տարվում է սաստիկ ցավով, ու միզելու
վերջին ել յերբեմն արյուն է յերևան գալիս:
Յերբ գոնոկոկները հասնեն այսպես կոչված
առաջնագեղձին (պրոստատ), վոր ըստ ձևի
և մեծության նման է փոքր շագանակի և
տղամարդկանց մոտ միզանցքի սկզբում է
գտնվում, ապա նրա բորբոքումն է առաջա-
նում: Այդ դեպքում, սուր ցավերի ու բարձր
ջերմաստիճանի հետ միաժամանակ, կարող
է միզաթափության դժվարություն առաջա-
նալ, իսկ յերբեմն նաև կատարյալ միզարգե-
լություն:

Յերբ բորբոքումն անցնում է ամորձիք-
ներին, առաջ է գալիս մակամորձիքի բոր-
բոքում, վորը գուգորդվում է ցավերով, ջեր-

մաստիճանը բարձրանում է, ամորձիքը մեծանում, փոշտի մաշկը կարմրում: Յեթե բորբոքման պրոցեսն անցնի յերկու մակամորձիքներին, այն ժամանակ յերկու կողմի սերմնածորանի վարակման հետևանքով, վոր հաճախ է պատահում, վերջինը կարող է անանցանելի դառնալ այրական սերմի համար. դրա հետևանքով՝ սեռական հարաբերություն ունենալիս, բեղմնավորումն անկարելի յե լինում, մարդը դառնում է անպտուղ և չի կարողանում յերեխաներ ունենալ: Յերբ գոնոկոկներն ընկնում են արյան մեջ, ապա նրանք արյան հոսանքով կարող են արյունատար անոթների միջով փոխադրվել մարմնի այն մասերը, վորոնք նախնական վարակման տեղից հեռու յեն ու այնտեղ բորբոքման պրոցես առաջ բերել:

Այսպես է առաջ գալիս, որինակ՝ հոդերի սուսանակային բորբոքումը, վորին գուգորում են բարձր շերմաստիճան, թեթե ուռեցք և հարվածված հոդի սաստիկ ցավեր. դրանց հետևանքով հիվանդն ստիպված է լինում ամիսներով անկողնում ծնալ: Հոդի այսպիսի սուսանակային բորբոքման հետևանքով, յերբեմն նույն հոդի կատարյալ անշարժություն է առաջանում:

Բարդությունների դեպքում, կամ յեթե սուսանակով բռնված հիվանդը չի բժշկվում, կամ վատ է բժշկվում, բժշկությունը ձգձգվում է, և սուսանակն ինչպես ասացինք, խրոնիկական է դառնում: Այս դեպքում կարող է զարգանալ միզանցքի անձկություն, ինչպես նաև սեռական թուլություն:

Սուսանակի ընթացքը կանանց մոտ: Սուսանակը կանանց մոտ ավելի ծանր ընթացք է ունենում, քան տղամարդկանց մոտ: Կանանց սուսանակի բարդություններն ավելի բաղաժախտ են և ել ավելի լուրջ, քան տղամարդկանցը, չնայած վոր կանայք, հիվանդության սկզբում, վոչ միայն կարողանում են ավելի հեշտությունը տանել սուսանակը, քան տղամարդիկ, այլև հիվանդությունն ախքան աննկատելի յե լինում, վոր սուսանակով հիվանդ կինը նույնիսկ չի յեղ կասկածում, թե ինքը հիվանդ է:

Կանանց մոտ սուսանակը մեծ մասամբ սկսվում է սուր կերպով, ինչպես և տղամարդկանց մոտ: Այդ դեպքերում, հիվանդության առաջին որերին, հիվանդ կինն սկսում է զգալ խողտանք, քոր կամ այրոց իր արտաքին սեռական օրգաններում, իսկ քայլելիս — նաև ցավեր: Միջանի որից յերևան

ե գալիս ուտիչ, թարախախառն ապարան և
յերբեմն ել թարախի արտազատում միզանց-
քից: Վերջին դեպքերում միզաթափությունը
հաճախանում ե և ցափոտ ե լինում: Կնոջ
արտաքին սեռական որդանները թեթեակի
ուռչում են, մեծ ու փոքր սեռական շրթ-
ների, ինչպես և հեշտոցի լորձաթաղանթ-
ները կարմրում են:

Յեթե հիվանդը չի բժշկվում, կամ ան-
կարգ ե բժշկվում, բորբոքումը շատ հեշտու-
թյամբ կարող ե անցնել արգանդին, ձվա-
րաններին ու նրանց շրջապատող բջիջներին
և վորովայնամաշկին: Այս դեպքերում ջեր-
մաստիճանը շեշտակի բարձրանում ե, փորի
տակում սոսկալի ցավեր են առաջանում.
սուսանակը սովորաբար դառնում ե մի դժ-
վար բժշկելի հիվանդություն, ընդունում ե
առական խրոնիկական ձև, վոր մի շարք
ծանր հետևանքներ ե ունենում:

Մշտական ցավերը, մերթ լորձա-թարա-
խային, մերթ դուռ թարախային, յերբեմն
ել ուտիչ և վատ հոտ ունեցող արտազա-
տումներն, ամսականների խանգարումը, ցա-
վոտ զուգավորումը, չբերքությունը, ներվա-
յին սխառեմի գործունեյության խանգարումը,
աշխատունակության շեշտակի անկումը —

ահա կանանց սուսանակի այն հետևանքները,
վորոնք յերկար տարիներով աշխատանքի
համար անպետք կամ սակավ պիտանի հաշ-
մանդամ են դարձնում նրան:

Բացի դրանից, կանանց մոտ պատահում
են այնպիսի բարդություններ, վորոնք սու-
սանակի ժամանակ լինում են նաև սղա-
մարդկանց մոտ (միզանցքի, յերեկամասկանի
բորբոքում, հոդերի, սրտի և այլն հիվան-
դացումներ):

Սուսանակի ընթացքը յերեխաների մոտ:
Սղջիկների մոտ սուսանակն սկսվում ե
այնպես, ինչպես և կանանց մոտ, այսինքն՝
սեռական որդաններից թարախային արտա-
զատում ե գալիս, արտաքին սեռական մա-
սերը կարմրում և ուռչում են: Յերեխաների
մոտ սուսանակը շատ քիչ անգամ ե տա-
րածվում դեպի վերև, ավելի խորը նստած
սեռական որդանները: Բայց ինչպես վերե-
վում ասացինք, աղջիկների մոտ ել դոնո-
կոկը կարող ե յերկար ժամանակ պահ-
պանվել, այնպես վոր՝ մանկության հասա-
կում սուսանակով հիվանդացած աղջիկը,
յեթե բժշկված չի յեղել, ամուսնությունից
հետո կարող ե սուսանակով վարակել իր
ամուսնուն:

Այժմ մեզ համար պետք է պարզ լինի, վոր սուսանակը թեթե հիվանդութիւնն է, ինչպէս վոր կարծում են անտեղյակ մարդիկ. ընդհակառակը, դա մի լուրջ հիվանդութիւնն է, բազմատեսակ հետեանքներ ունենում է հիվանդի համար: Հետեաբար սուսանակի դեմ պայքարը լուրջ և կարևոր գործ է, վորի վրա պետութիւնն անգլին միջոցներ է ծախսում: Այդ պայքարը տարվում է վեներաբանական հատուկ դիսպանսիորների, պոլիկլինիկների, ամբուլատորիաների և այլնի մի ամբողջ ցանցի միջոցով:

Ավելի հեշտ է կանխել սուսանակային հիվանդացումը, քան նրան բժշկելը:

Հիվանդացումից զերծ մնալու լավագոյն միջոցն է՝ սեռական հարաբերութիւնն չունենալ այն կանանց հետ, վորոնց լավ չգիտես կամ բոլորովին չգիտես, այսինքն՝ հեռու լինել պատահական սեռական հարաբերութիւններ ունենալուց: Ինչ վերաբերում է ամուսնացողներին, նրանք՝ ամուսնական կապ հաստատելիս պետք է լավատեղյակ լինեն իրար առողջութեան մասին:

Իսկ յեթե տղամարդը, համենայն դեպս սեռական հարաբերութիւններ ունի առողջութեան տեսակետից կասկածելի կնոջ հետ, ապա նա պետք է վարակումը կանխող միջոցներ ձեռք առնի: Այս գործում կարող է իր ծառայութիւնը ցույց տալ կոնդոմը, վոր առնանդամի վրա հագցնելով ունի նա շապիկ է. կասկածելի կնոջ հետ սեռական հարաբերութիւն ունենալուց հետո հանձնարարվում է միգել, վորովհետև մեզի հոսանքը՝ միզանցքից դուրս ցայտելիս՝ կարող է սրբել-տանել այն թարախային արտադատումները, վորոնք միզանցքն ելին ընկել սեռական հարաբերութեան ժամանակ և վորոնց մեջ գոնոկոկներ են պարունակվում:

Սակայն ամենից լավն է դիմել հատուկ մասնագիտական բժշկական հիմնարկ՝ վեներիսպանսիոր կամ այսպէս կոչված շուտափուլթ ոգնութեան ախտականխական (պրոֆիլակտիկ) կայանը, ուր հատուկ բուժաբուսոնալը նախագգուշական միջոցառումներ կգործադրի: Վորպիսպի այս միջոցառումներն ավելի իրական լինեն, այդ հիմնարկներին պետք է դիմել սեռական գործողութիւնից հետո, վորքան կարելի յե շուտ: Կնոջ համար

ավելի դժվար ե պահպանվելը. բայց և այնպես, հիվանդանալուց պահպանվելու տեսակետից, նրա համար ել կարող ե ոգտավետ լինել սեռական գործողությունից հետո միջաթափումը, հեշտոցի լվացումն ու սրբակումը: Կնոջ համար ել շատ ավելի իրական կլինի սուսանակով հիվանդանալու դեմ գործադրվող նախազգուշական միջոցառումներ՝ յեթե նա դիմի պրոֆիլակտիկ կայանը:

ՍՈՒՍԱՆԱԿԻ ԲՈՒԺՈՒՄԸ

Ինչ ել լինի, ամեն մարդ՝ սուսանակով հիվանդանալու դեպքում՝ պետք ե անպատճառ բժշկվի: Պետք ե սկսել բժշկվել վորքան կարելի յե շուտ, այսինքն հենց վոր յերևան գան սուսանակի այն նշանները, վորոնց մասին վերևում արդեն խոսել ենք: Չպետք ե սպասել, վոր բորբոքման պրոցեսն ավելի ևս սաստկանա, և հանգստացնել իրեն, վոր այց գուցե սուսանակ չե: Ըստ մեծի մասին դա սուսանակ ե լինում: Ճշտիվ վորոշել՝ սուսանակ ե այդ, թե վոչ, կարող ե միայն բժիշկը, ընդվորում նա ավելի հեշտությամբ կկարողանա վորոշել այն, յերբ նա նոր ե սկսված: Բժշկին շուտ դիմելու դեպքում

վոչ միայն հիվանդությունը ճշտիվ կճանաչվի, այլ ե բժշկությունը կսկսվի անմիջապես, այսինքն՝ յերբ նա նոր ե սկսվել, դեռ չի հնացել և հեշտ ե նրան բուժելը:

Յեթե բժշկությունը տարվում ե վոչ թե բժշկի, այլ դանազան հաքիմների, տատմերների և ուրիշ շարլատանների ձեռքով, ապա հիվանդությունը բարդություններ ե ունենում և խորնիկական ձևի յե փոխվում: Նույն հետևանքները կարող են լինել նաև այն դեպքում, յերբ հիվանդը, թեև բժշկի մոտ ե բժշկվում, սակայն չի կատարում նրա այն խորհուրդները, վորոնք վերաբերում են համապատասխան հիգիենական միջոցառումների պահպանմանն, այսինքն խմում ե, սեռական հարաբերություններ ե ունենում, խիստ շարժումներից չի զգուշանում և այլն:

Ուստի, սուսանակը բուժելու համար, անհրաժեշտ ե իսկույն՝ հիվանդությունը յերևալուն պես՝ բժշկի դիմել և միանգամայն ճշտությամբ կատարել նրա հրահանգները: Դրանցից գլխավորներն են՝ մինչև բուժող բժիշկը թույլ չտա, սեռական հարաբերություն չունենալ, վոգելից խմիչքներ (ողի, գինի, գարեջուր) չգործածել,

կծու և բարկ ուտելեղեն (ծովաբողկ*, քա-
ցախ, մանանեխ և այլն) չգործածել, ձիով
և հեծանիով ման գալուց խուսափել և
այլն:

Նախագգուշական այս հիմնական միջո-
ցառումները չկատարելու հետևանքով,
տեղական պրոցեսը վատանում է, հիվան-
դությունը ավելի յե ծավալվում և առա-
ջացնում է մի շարք բարդություններ, վո-
րոնք ձգձգում են հիվանդության ընթացքը
և նպաստում են նրա խրոնիկական ձև ըն-
դունելուն:

Խնքնին հասկանալի յե վոր՝ սուսանակը
դեռ չանցած՝ սեռական հարաբերություն
ունենալը վոչ միայն ահագին վնաս է հաս-
ցնում իրեն հիվանդին, այլև այդ դեպքե-
րում հիվանդը, վորպես կանոն վարակում է
ուրիշին և քրեական պատժապարտ վոճիր
է գործում (Քրեական Որենսգրքի 150-րդ
հոդվածը):

Ինչ վերաբերում է սուսանակով հիվանդի
բուժմանն, ապա բուժման յեղանակի ընտ-
րությունը հիվանդին դարմանող բժշկի
գործն է. նա յուրաքանչյուր դեպքում հաշվի

յե առնում պրոցեսի աստիճանը, բարդու-
թյունների առկայությունը կամ բացակա-
յությունը, հիվանդի ընդհանուր կացությունը
և այլն:

Բժշկի մոտ կանոնավորապես բժշկվելու
դեպքում բարդությունների քանակն զգալա-
պես պակաս է լինում, հետևաբար պակաս
են նաև այն դեպքերը, յերբ սուսանակը
խրոնիկական ձև է ընդունում, վորպիսին
բժշկելն ավելի դժվար է:

ԲՈՒԺԵԼԻ՝ ՅԵ ԱՐԴՅՈՒ ՍՈՒՍԱՆԱԿԸ

Սուսանակը բուժելի հիվանդություն է:
Բայց նա բուժված է համարվում վոչ թե
այն ժամանակ, յերբ դադարել են միզանցքի
արտազատումները կամ յերբ դադարել են կնոջ
և աղջկա ապարահները, կամ յերբ մեզը՝ պըղ-
տոր լինելու փոխարեն՝ թափանցիկ է դառ-
նում, այլ միայն այն ժամանակ, յերբ ու-
զանիզմի մեջ գոնոկոկներ չկան այլևս, իսկ
սա կարող է վորոշել միայն բժիշկը: Վո-
րովհետև արտազատումները կարող են դա-
դարել ու մեզը թափանցիկ դառնալ, բայց
հյուսվածքներում դեռ կարող է մնացած
լինել գոնոկոկը, բժշկությունը դադարեցնե-

*) Խրեն: Ման. քարգլ.

յուց հետո շատ շուտով սուսանակը կարող է սուր կերպարանք ստանալ. նորից յերևան են գալիս գոնոկոկ պարունակող արտազատումները, և կարող են ծագել այն բոլոր բարդությունները, վորոնք առաջանում են սուսանակից:

Ինքնին հասկանալի չէ, վոր մինչև հիվանդի գոնոկոկները չվերջանան, նա սեռական հարաբերություն ունենալիս՝ պետք է վարակի ուրիշին: Ապաքինված կարող է համարվել այն հիվանդը, վորի վրա բազմիցս կատարված բազմակողմանի հատուկ հետազոտումը ցույց է տալիս, վոր նա գոնոկոկներ չունի այլևս: Հետևաբար, վորոշել այն հարցը՝ հիվանդի սուսանակն անցել է, թե՞ վոչ, պետք է արդյոք շարունակել բուժումը, թե՞ վոչ, կարող է արդյոք հիվանդացածը՝ սեռական հարաբերություն ունենալիս՝ ուրիշին ել վարակել սուսանակով, թե՞ վոչ, — այս բոլոր հարցերը կարող է վորոշել միայն բժիշկը: Հետևաբար մինչև բժշկող բժիշկը չհաստատի, թե սուսանակն արդեն բուժված է, վոչ մի հիվանդ՝ մարդ թե՛ կին՝ չպետք է դադարեցնեն բժշկությունը, չպետք է սեռական հարաբերություններ ունենան և ամուսնանան:

ՀՈՒՇԱԳԻՐ ՍՈՒՍԱՆԱԿՈՎ ՀԻՎԱՆԴԻ ՀԱՄԱՐ

1. Բժշկվիր միայն բժշկի մոտ: Ընկերներիդ կամ ընկերուհիներիդ խորհուրդներին ականջ մի դնիր: Տատմերներին ու հաքիմներին մի դիմիր:

2. Վորքան շուտ դիմես բժշկի և լիովին ու ճշտությամբ կատարես նրա խորհուրդներն, այնքան շուտ կբժշկվես:

3. Զի կարելի խմել վոգելից խմիչքներ (ողի, գարեջուր, գինի). չի կարելի ուտել շատ աղի, թթու և կծու կերակրեղեն: Հիվանդության սուր շրջանում հանձնարարվում է գործածել ավելի շատ հեղուկներ (թեյ, ջուր, կաթ):

4. Մինչև բժիշկը թույլ չտա, սեռական հարաբերությունը ունենալն արգելվում է, վորովհետև կվարակես վոչ միայն առողջ մարդուն և պատասխանատու կլինես որեքի առաջ (Գրեյական Որենսգրքի 150-րդ հոդված), այլև բժշկությունդ յերկար ժամանակով կյերկարացնես:

5. Թարախոտ արտազատումներովդ, առանց սեռական հարաբերություն ունենալու չել, կարող ես վարակել ուրիշներին,

մանավանդ յերեխաներին: Հետևաբար քնիր
մենակ, արտաքնոցի նստատեղին մի կեղ-
տոտիր, լվացք անելիս՝ ճերմակեղենը յեռաց-
րու, այրիր այն լաթերն ու բամբակը, վո-
րոնցով թարախն ես սրբել:

6. Ձեռքերդ լավ լվա՛ սապոնով, մանա-
վանդ յուրաքանչյուր սրսկումից ու միղե-
լուց հետո, թե՛ չե կարող ես վարակն աչ-
քերիդ տանել և կուրանար:

7. Ինքնաբերաբար մի դադարեցրու
բժշկությունդ: Միայն բժիշկը կարող է վո-
րոշել՝ առողջացել ես, թե՛ վրչ:

Отв. Ред. Г. А. Потенц Пом. тех. ред. Д. М. Джинибалаян

Издание 249/4502 Об'єм 1 печ. листа. Статформат А6—105х148
Уполкрайли 00.11.1935. Убран 0003. Заказ 2649 Сдано в набор
22.12.1935. Типография им. Стачки 1935 г. Ростов на Дону

Типография им. Стачки 1935 г. Ростов на Дону

«Ազգային գրադարան»

NL0273905

ԳԻՆԸ 15 ԿՈՊ.
Цена 15 коп.

46719

7453

На армянском языке

Доктор И. А. ОЛЬШАНСКИЙ

**ГОНОРРЕЯ (ТРИППЕР)
И БОРЬБА С НЕЮ**

**АЗОВО-ЧЕРНОМОРСКОЕ
КРАЕВОЕ КНИГОИЗДАТЕЛЬСТВО**
Ростов н-Д., Буденновский пр., № 30

**Գ Ի Ն Ը Կ Ո Վ Ը
Ռոստով-Դոն, Մոսկովսկայա, № 30
ԳՐԱԿԵՆՏՐՈՆ (ԿՆԻԳՈՑԵՆՏՐ)**